

DEBRECENI ÍTÉLŐTÁBLA

Bf.II.776/2016/8.sz.

A Debreceni Ítéltábla, mint másodfokú bíróság Debrecenben, a 2017. január 16. és 2017. február 15. napjain megtartott nyilvános fellebbezési tárgyalás alapján meghozta és 2017. február 15-én kihirdette a következő

ítéletet:

Az emberölés bűntettének kísérlete miatt vádlott ellen indított büntetőügyben a Debreceni Törvényszék 2016. október 7. napján kihirdetett 24.B.244/2016/17. számú ítéletét megváltoztatja a következők szerint.

A vádlott cselekményét testi sértés bűntettének kísérleteként [Btk. 164. § (1) bekezdés, (8) bekezdés 1. fordulata] minősíti.

A szabadságvesztés büntetést 2 (kettő) év 6 (hat) hónapra, a közügyektől eltiltást 3 (három) évre enyhíti.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

A vádlott személyazonosító igazolványának száma: .

A másodfokú eljárásban 10.000 (tízezer) Ft - a vádlottat terhelő - bűnügyi költség merült fel.

Indokolás

A Debreceni Törvényszék a rendelkező részben írt határozatával vádlottat emberölés bűntettének kísérlete [a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvény (a továbbiakban Btk.) 160. § (1) bekezdés] miatt 4 év börtönbüntetésre és 4 év közügyektől eltiltásra ítélte.

Megállapította, hogy a vádlott a kiszabott büntetés kétharmad részének, de legkevesebb három hónapnak a kitöltését követő napon bocsátható feltételes szabadságra. A szabadságvesztés tartamába beszámította a vádlott által 2015. november 25-től 26-ig őrizetben, majd 2016. március 7. napjáig házi őrizetben töltött időt.

Rendelkezett a lefoglalt bűnjelekről és kötelezte a vádlottat az eljárás során felmerült bűnügyi költség viselésére.

Az ítélet ellen *két irányban* jelentettek be fellebbezést.

Az ügyész a vádlott terhére, a büntetés súlyosítása érdekében terjesztett elő jogorvoslatot (elsőfokú bírósági irat 18. sz.). Indokai szerint nagyobb nyomatékot kell tulajdonítani annak, hogy a vádlott a sértett ellátásában nem segédkezett, sőt a helyszínről elfutott, és csak a sértett jelenlévő hozzátartozója tudta visszatartani a rendőri intézkedésig. Súlyosító körülmény továbbá, hogy a sértett a vádlotti durva támadásra semmilyen közvetlen okot nem szolgáltatott, az enyhén ittasan, indulatvezérelten való elkövetés, valamint a testi épség elleni és ölési cselekmények nagy száma és növekvő tendenciája országos és helyi szinten. Erre figyelemmel a börtönbüntetés és a közügyektől eltiltás tartamának felemelésére tett indítványt.

A vádlott és a védő a bűncselekmény téves minősítése miatt és a büntetés enyhítése céljából éltek perorvoslattal (17. számú elsőfokú bírósági tárgyalási jegyzőkönyv 8. oldal).

A Debreceni Fellebbviteli Főügyészség a Bf.409/2016/1-I. számú átiratában a vádlott terhére bejelentett ügyészi fellebbezést fenntartotta, nem találva alaposnak a védelmi jogorvoslatot. Álláspontja szerint az elsőfokú bíróság a bizonyítási eljárást a perrendi szabályoknak megfelelően folytatta le, megalapozott tényállást állapított meg, okszerűen vont következtetést a vádlott bűnösségére és a cselekmény jogi minősítése is megfelel a büntető törvénynek. A vádlottal szemben kiszabott büntetés azonban túl enyhe, még a kísérleti szak ellenére sem indokolt a büntetés egyfokú enyhítése. A kifejtettek alapján ezért az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására, a börtönbüntetés és a közügyektől eltiltás tartamának felemelésére, egyéb részekben az ítélet helybenhagyására tett indítványt.

A védő a másodfokú eljárásban az 5. sorszám alatt jogorvoslatát írásban részletesen indokolta. Érvei szerint a tényállás több megalapozatlansági hibában szenved, az ítéletben egymással ellentétes megállapítások szerepelnek, a tény- és jogkérdések indokai keverednek. Az a megállapítás, hogy a vádlott a sértettnek kizárólag testi sérülést kívánt okozni, ellentétes az ölési szándék megállapítását igazoló rendelkező résszel és az indokolás egyes részeivel is.

A védő kifogásolta, hogy az egész eljárásban elmaradt a jogos védelmi helyzet megnyílásának vizsgálata. Iratellenes az a megállapítás, hogy a szűrés előtt kölcsönösen indult egymás felé a vádlott és a sértett, mert a kamerafelvételek igazolják, hogy a sértett indult támadólag a vádlott felé, le is köpte, a vádlott ekkor kapta elő a kést.

Az orvosszakértői vélemény alapján a tényállásban szükséges rögzíteni, hogy a halál esélye nem állt fenn, a sértett sérülése magától is gyógyult volna. Mellőzendő egyben, hogy a vastagbél és tüdő esetleges sérülése életveszélyes állapotot eredményezett volna, mivel ilyen sérülések nem alakultak ki és fel sem merült azok kialakulásának lehetősége. Azt kell tényállásba foglalni, hogy a szúrt csatorna a zsír és a kötőszövet között végződött, a hasüregbe sem hatolt be.

Iratellenes a védői okfejtés szerint a szúrt csatorna hosszának 10 cm-ben való megállapítása is, mert dr. szakértő e kérdésben nem adott határozott véleményt, csak lehetőségként vázolta e hosszt, mellyel szemben hitelt érdemlő adatok merültek fel dr. mentőorvos vizsgálata és mérése alapján, figyelemmel az orvosszakértő más tartalmú előadására is, így kétséget kizáróan legfeljebb 4-5 cm szűrés hossz állapítható meg.

Szintén a tényállásba tartozó fontos tény, hogy a vádlott megdöbbsent cselekményén és a sértettől a helyszínen bocsánatot kért és kártérítést ajánlott fel. Releváns tény az is, hogy a vádlott korábbi, a sértett jelenlegi élettársa, tudtával prostituált lett.

A vádlottnak a gyermekéhez fűződő érzései váltották ki azt a feszültséget, amely hatására a személyiségéből kiindulva cselekedett.

A védő több kúriai (legfelsőbb bírósági) és ítéletábrái döntésre hivatkozva vitatta a cselekmény emberölés büntette kísérletének minősítését. A vádbeli előzmények, valamint a tárgyi oldali elemek, a szűrés egyszeri volta, a hasüreg megnyílásának hiánya arra utal, hogy a vádlott szándéka még

esetleges formában sem terjedt ki a halálos, de az életveszélyes eredményre sem. A vádlott cselekményét súlyos testi sértés büntettének kérte minősíteni. A helyes minősítés mellett a kiszabott büntetés törvénysértő, lényeges enyhítése indokolt, a büntetési célok eléréséhez elegendő pénzbüntetés, vagy legfeljebb végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása.

Az ügyész a fellebbezési tárgyaláson perbeszédében a vádhatósági fellebbezést fenntartva - a tényállás helyesbítése és kiegészítése mellett - az elsőfokú ítélet részbeni megváltoztatására, a büntetés súlyosítására, egyéb részben a támadott határozat helybenhagyására tett indítványt. Érvelése szerint az elsőfokú bíróság döntően megalapozott tényállást állapított meg. A másodfokú eljárásban lefolytatott bizonyítás sem hozott fel olyan új érdemi körülményt, mely a minősítésre kihatóan a tényállás megváltoztatását indokolná. Álláspontja szerint a vádlott eshetőlegesen ölési szándéka megállapítható. Ezért a vádhatósági fellebbezés iránya szerint az elsőfokú ítéletben kiszabott büntetés súlyosítása szükséges.

A védő perbeszédében a jogorvoslat írásbeli indokolásában foglaltakat fenntartotta. Elsődlegesen jogos védelemre hivatkozva a vádlott felmentését, másodlagosan enyhébb minősítés - súlyos testi sértés büntette vagy legfeljebb életveszélyt okozó testi sértés büntettének kísérlete - megállapítását és a büntetés lényeges enyhítését indítványozta.

A vádlott az utolsó szó jogán felszólalásában a cselekményét megbánta és bocsánatot kért a sértettől.

A bejelentett perorvoslatok folytán az ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét és az azt megelőző eljárást a büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény (továbbiakban Be.) 348. § (1) bekezdése alapján teljes terjedelemben felülbírált. A törvényben előírt teljes revízió keretében a fellebbezések okára és céljára tekintet nélkül bírálta felül a tényállás megalapozottságát, a bűnösség megállapítását, a bűncselekmények minősítését és a büntetés kiszabását is.

A felülbírálat során megállapította, hogy a törvényszék a bizonyítási eljárást a perrendi szabályok megtartásával folytatta le. Nem vétett sem feltétlen, sem olyan jellegű relatív perjogi hibát, amely a bizonyítás törvényességét érintené, vagy az érdemi felülbírálatot kizárná.

Az elsőfokú bíróság ügyfelderítési kötelezettségének csak részben tett eleget, a megállapított tényállás részleges felderítetlenség és iratellenesség [Be. 351. § (2) bekezdés a) és b) pont] miatt részben megalapozatlan. A megalapozatlanság nem teljes, ezért a másodfokú eljárásban bizonyítás felvételével és az iratok tartalma alapján kiküszöbölhető volt.

Felderítetlenséget jelent, hogy az elsőfokú bíróság nem tisztázta megfelelő mélységben a sértett hasi sérülésénél a szúrt csatorna hosszát. E részben valóban igen ellentétes adatok álltak rendelkezésre, a bíróság az orvosszakértőt több esetben meghallgatta, e körben azonban a vélemény ellentmondásai nem kerültek teljes mértékben feloldásra. Felderítetlen továbbá a tényállás a tekintetben, hogy a szúrás irányzottsága, az erőbehatás helye miatt, vagy azért nem hatolt a hasüregbe és okozott életveszélyes sérülést, mert a bal oldali alsó bordaív a szúrást „elvezette”, vagyis a borda csontjai térítették el az életfontosságú szervek elől az eszközös erőbehatást. A szakértő erre nézve bizonytalanul nyilatkozott, részben feltevésekre hagyatkozott, holott a rendelkezésre álló orvosi dokumentáció alapján erre lehetséges konkrétabb választ adni, mely válasz különleges szakértelmet igényel, így a másodfokú bíróság az okiratok tartalma alapján a tényállást helyesbíteni nem tudta,

ezért indokoltá vált a másodfokú eljárásban bizonyítás felvétele, a sértetti sérülésről véleményt adó orvosszakértő meghallgatása.

Az elsőfokú bíróság ezen túl nem derítette fel megfelelően és nem rögzítette ítéletében a vádlott és a sértett testalkatát, a két ellenérdekű személy erőviszonyait, melyek hangsúlyosak élet és testi épség elleni ügyekben az elkövető tudattartalmának megállapítását meghatározó tényezők vizsgálatakor.

A történeti tényállás az ítélet 4. oldalának 2. bekezdésében emellett nem felel meg a bíróság által megvizsgált és értékelt tárgyi bizonyíték, az eseményeket nagyrészt rögzítő videó felvétel tartalmának. Megjegyzendő, hogy az iratellenesség körébe tartozik a bűnügyi iratoktól való eltérés mellett a releváns tényre vonatkozó tárgyi bizonyítási eszközből származó bizonyítéktól eltérő ténymegállítást is. Iratellenességről van szó, ha az iratok (tárgyi bizonyíték) egyáltalán nem tartalmazzak adatot az ítéleti tényállásban foglaltakra, vagy attól eltérő információt hordoznak. Jelen esetben az elsőfokú bíróság a tárgyaláson közvetlenül megvizsgálta azon három kamera (5-6. kútfej, 1-2. kútfej, valamint előtető) felvételeit, melyek relevanciával bírtak. Az 5-6. kútfejre irányuló kamera felvételen egyértelműen látszik, hogy a szűrást megelőző másodpercekben a vádlott és a sértett nem kölcsönösen indultak egymást felé, hanem a sértett indult meg a vádlott irányába és felé köpött. A vádlott ugyan egy lépést tett, de tartózkodási helyét nem változtatta meg a szűrés előtti másodpercekben. Iratellenes ezért a ténymegállapítás, mely a két személy „egymás felé ismételt” megindulását rögzíti.

A megalapozatlanság az orvosszakértő meghallgatásával és az iratok (videó felvétel) tartalma alapján orvosolható volt. A tárgyaláson a videó felvétel ismételt lejátszása nem volt szükséges, mert mint más bűnügyi iratot, a másodfokú bíróság azt megismerte, és nem talált olyan nem vizsgált felvételt, mely e részben külön bizonyítás felvételét indokolta volna. Az orvosszakértő meghallgatása azonban nem volt mellőzhető, és a megalapozatlansággal érintett tényállásra nézve indokolt volt a vádlott és a sértett részleges kihallgatása is, valamint a kamera felvételekről készült releváns tárgyi bizonyítékok (a felvételekről kimásolt, a szűrást megelőző másodpercekről készült képek) felmutatása.

Az elsőfokú bíróság - miként a védő helyesen rámutatott - több lényeges tény nem a történeti tényállásban, hanem a bizonyítékok értékelése során rögzített. Az ítélet egységes, ezért az indokolás mérlegelési részében szereplő ténymegállapítások is a tényállás részét alkotják.

A másodfokú bíróság a Be. 352. § (2) bekezdés a) pontjában írt jogkörében a felvett bizonyítás és az iratok tartalma alapján a tényállást a következők szerint helyesbíti.

- A vádlottnak munkaviszonyából jelenleg 200-300.000 Ft a jövedelme. a jegyese.
- 3. oldal 1. bekezdés: a vádlott és a sértett között a Viber alkalmazáson küldött üzenetek formájában kezdődött a szóváltás.
- A vádlott magasabb és erősebb testalkatú, mint a sértett. 183 cm magas és 100-103 kg körüli testsúlyú, míg sértett 173 cm magas és 82 kg a testsúlya.
- A vádlott enyhe fokú ittasságát pálinka és sörfogyasztás eredményezte.
- 4. oldal 2. bekezdés: a szűrást megelőző másodpercekben a vádlott az 5-6. kútfej közelében állt, a sértett tőle pár méter távolságban. Ekkor a sértett hirtelen megindult a vádlott felé, de

tőle kartávolságra megtorpant és a vádlott felé köpött. A vádlott ekkor vette elő hirtelen farzsebéből a kést és szúrta meg a sértettet 2015. november 23-án a 22 óra 49 percében a hasának bal oldalán. A vádlott a testhelyzetét jelentősen nem változtatta meg, csak előrehajolt a szúrás során.

- A vádlott az egyetlen szúrást követően tettétől megdöbben és nyomban felhagyott a támadással.
- A szúrás az ún. serratus (fűrész) izmok között haladt a sértett testének bal oldalán, a kés a bordát nem sértette meg.

A tényállás kiegészítése és helyesbítése a következő bizonyítékokon alapszik.

A vádlott jövedelmi viszonyaira és családi állapotára vonatkozó tényeket az ítélet tábla a vádlott másodfokú eljárásban tett vallomása alapján helyesbítette (6. számú jegyzőkönyv 2. oldal).

Részletlenség, de a Facebook alkalmazás felmerülése és a tényállás valóságnak megfeleltetése miatt a másodfokú bíróság a terhelt gyanúsítottai vallomása (nyomozási irat 359-361.lap) és a sértett nyomozási tanúvallomása (nyomozási irat 107. lap) alapján megállapította, hogy a vádlott és a sértett közötti üzenetváltásra a Viber alkalmazás által került sor.

A vádlott és a sértett testalkatára vonatkozóan a tényállás kiegészítése a másodfokú részbizonyítás adatain (8. számú jegyzőkönyv 4. oldal), a sértett tekintetében továbbá az orvosszakértői vélemény dokumentációján (nyomozási irat 131. lap) alapszik.

A vádlott enyhe fokú ittasága szakértői vélemény által hitelt érdemlően bizonyított, a történeti tények valósághűsége érdekében azonban szükséges volt kiegészíteni a tényállást a vádlott nem cáfolt és elfogadható vallomása alapján, miszerint pálinkát és sört fogyasztott (nyomozási irat 359. lap).

A szúrás megelőző percek eseményeit illetően a másodfokú bíróság a tényállást a videó kamerák felvételei alapján helyesbítette. A felvételek jól mutatják, hogy a szúrás megelőző másodpercekben nem kölcsönösen indult egymás felé a vádlott és a sértett, hanem a sértett indult a vádlott irányába, felé köpött, a vádlott pedig ekkor szúrta meg őt úgy, hogy testhelyzetét jelentősebb módon nem változtatta meg. A felvételek, mint objektív és teljes körűen ellenőrizhető hiteles tárgyi bizonyítékok e körben egyértelműen tanúsították a szúrás közvetlenül megelőző eseménysort. Ugyanakkor azt is bizonyították, hogy a vádlott az események korábbi részében provokatív, ellenséges magatartást tanúsított, több esetben kellett megakadályoznia, hogy a sértett felé menjen.

A másodfokú eljárásban végzett orvosszakértői bizonyítás döntően megerősítette az elsőfokú ítéleti tényállásban foglaltakat. A szakértő fenntartotta, hogy alapvetően egy előre irányuló, közepes intenzitású erőbehatás hozta létre a sértett hasi sérülését, a szúrt csatorna hossza pedig 10 cm volt. A részben ellentétes adatok tükrében ezen ítéleti tény megállapítást a másodfokú bíróság megalapozottnak fogadta el, a szakértő a másodfokú eljárásban is ezt véleményezte, mely véleménnyel szemben okszerű kétségek nem támaszthatók. A szakértői vélemény alapján volt megállapítható továbbá, hogy a szúrás a fűrész izmok rostjai között haladt, a hasüregbe nem hatolt, a szúrás az izomban és zsírszövetben végződött, amint azt az elsőfokú ítélet is tartalmazza (ítélet 12. oldal utolsó bekezdés). Fontos ténykérdés, hogy a szúrás a bordát elérte, sértette-e, illetve a bordavédelem vagy más ok folytán maradt el a súlyosabb eredmény. Kétségtelen, hogy az

elsőfokú és a másodfokú eljárásban is felmerült, hogy a hasi szervek a bordák védelme miatt nem sérültek. A szakértői vélemény alapján viszont arra okszerűen vonható következtetés, hogy az eszköz *nem* sértette a bordát, erre ugyanis nem merült fel hitelt érdemlő adat és azt a fellebbezési tárgyaláson a szakértő sem erősítette meg. Csupán feltételezés, hogy a bordaív térítette el a szúrást a hasi szervektől, ezért az ítéletábra nem látta megalapozottnak a másodfokú ügyész érveit, hogy a bordavédelem volt az oka a hasüreg megnyílta elmaradásának. Ilyen méretű és keménységű késnek, ahogy a szakértő is véleményezte, észlelhető nyomot kellett volna hagynia, ha sérti a bordát, erre pedig nincsenek orvosi adatok. A bíróság általában a „nemleges”, negatív tényeket nem rögzíti a tényállásban, jelen esetben azonban e ténykérdés alapvetően érinti a minősítést is, ezért az ítéletábra indokoltnak tartotta annak megállapítását, hogy nem igazolt, miszerint a hasi szervek azért nem sérültek, mert az alsó bordaív eltérítette a kést. A szúrás a test bal szélére irányult, izmokba hatolt, ez az oka elsődlegesen a súlyosabb eredmény elmaradásának. Az viszont tény, hogy a szúrás közel haladt a hasi szervekhez, melyeket anatómiailag igazoltan védenek a bordák. Az elsőfokú ítélet nem foglalt állást egyértelműen abban a kérdésben, hogy a szúrást a borda térítette-e el. A történeti tényállás ezt nem rögzíti, ugyanakkor az indokolás más részében (13. oldal 2. bekezdés) dr. szakértő véleményét idézve felvetette ennek lehetőségét. Ez nem minősül azonban ténymegállapításnak és a másodfokú eljárásban végzett bizonyítást követően az ítéletábra álláspontja szerint ilyen tények kétséget kizáróan nem is rögzíthetők.

tanúvallomása alapján megállapítható, hogy a vádlott ledöbbsent tettétől (10. számú tárgyalási jegyzőkönyv 15. oldal 3. bekezdés), melyet az ítélet is rögzít a bizonyítékok értékelése során a 7. oldal 4. bekezdésében. A kamerák felvételei pedig tanúsítják, hogy a vádlott a szúrás után nyomban felhagyott a támadással. Arra nézve ellentétes adatok merültek fel, hogy a vádlott felajánlotta-e a sértettnek kártérítést, hogy engedje el. A vádlott ezt maga is vitatta tanúval történt nyomozási szembesítés során (nyomozási irat 473. lap). Kétségtelen, hogy vannak adatok ilyen történésre a bizonyítás anyagában, de kétséget kizáróan e tény nem állapítható meg, másfelől érdemi jelentőséggel nem is bír a cselekmény jogi megítélése során. A releváns az, hogy a vádlott csak egy ízben szúrt, tettétől megdöbbsent és felhagyott a támadással, ami viszont egyértelműen rögzíthető a részben ellentmondó bizonyítékok alapján.

A kiegészítéssel és helyesbítéssel a tényállás teljes mértékben megalapozottá vált és a Be. 352. § (2) bekezdés alapján a másodfokú ítélezés alapját képezi. Nagyobb mérvű kiegészítést, illetve a tényállás nagyobb reformációját a másodfokú bíróság már nem tartotta szükségesnek, hangsúlyozva, hogy a tényállás megállapításának feladata az elsőfokú bíróságé.

A törvényszék az ügy helyes megítélése szempontjából lényeges bizonyítékokat megvizsgálta és azokat a logika szabályai szerint okszerűen értékelte. Számba vette a terhelt védekezését, sértett tanúvallomását, a vádbeli cselekményt közvetlenül észlelő más tanúk vallomásait, a sértett sérülését elemző orvosszakértői véleményt, a helyszín adatait, mint ahogy a helyszínen készített kamera felvételt, mint fontos tárgyi bizonyítékot és az okirati bizonyítékokat is. A törvényszék a bizonyítékok igen alapos, szerteágazó és részletes értékelésével a büntetőjogi főkérdések tekintetében központi jelentőséggel bíró tényeket alapvetően helyesen rögzítette. Az indokolási kötelezettségét pedig igen részletesen teljesítette. A bíróság a bizonyítékokat szabad meggyőződése szerint bírálja el. A Be. vegyes jellegű, nem teljesen szabad bizonyítási rendszerében a bírói bizonyíték-értékelés nem korlátlan, mert figyelemmel kell lenni a bizonyítás törvényességére, a logika rendjére és a döntés indokait jól érthetően, világosan meg kell fogalmazni az ítéletben. A törvényszék bizonyíték-értékelése és nagyrészt az ítélet indokolása megfelel a törvény és az ítélezési gyakorlat által megkívántaknak.

Az ügy sajátossága, hogy a vádbeli események jelentős részét kamerafelvétel rögzítette, melyek a szűrást kivéve objektív és hitelt érdemlő bizonyítékot szolgáltatottak. A tárgyi bizonyítékkal nagyrészt a személyi bizonyítás anyaga is összhangban állt. Egyes átkötő, részlettények tekintetében ugyan voltak eltérések a vallomások között, ami jellemző indulat vezérelte, rövid idő alatt lezajló erőszakos cselekmények felidézésekor. Az ellentéteket az elsőfokú bíróság nagyrészt feloldotta, a tényállás pontatlanságai pedig alapvetően kamerafelvételek és az orvosszakértői bizonyítás alapján orvosolhatók voltak. A védő arra helytállóan mutatott rá, hogy az ítélet indokolása nem felelt meg teljesen a Be. 258. § (3) bekezdés c) és d) pontjának, mert egyes tény- és jogkérdések keveredtek, másfelől egyes tényeket a bíróság a bizonyítékok értékelése során rögzített és nem a törvényi előírás szerint a történeti tényállásban. A ténybeli és jogi hibák ugyanakkor a másodfokú eljárásban javíthatók voltak, másrészt a már kiemelték szerint az ítélet egységes egész és a felülbírált határozat a kiegészítést követően már tartalmaz minden olyan lényeges adatot, mely szükséges az érdemi elbíráláshoz. Az ítélet hatályon kívül helyezésére egyébként megalapozatlanság vagy az indokolási kötelezettség megsértése miatt a fellebbezők sem tettek indítványt, arra a másodfokú bíróság sem látott indokot, mert a részleges megalapozatlanság elhárítható volt.

Az elsőfokú bíróság törvényesen vont következtetést a *vádlott bűnösségére*. A cselekmény minősítése azonban téves, mert a vádlotti cselekvőség helyesen nem emberölés büntette kísérletének, hanem a Btk. 164. § (1) bekezdésébe ütköző és a (8) bekezdés 1. fordulata szerinti életveszélyt okozó testi sértés büntettének a kísérleteként minősül. A kísérlet befejezett és relatíve távoli.

Az ítélet tábla - figyelemmel a védelmi érvekre is - elsősorban leszögezi, hogy a vádlott megalapozottan nem hivatkozhat jogos védelmi helyzetre. A Btk. 22. § (1) bekezdésének értelmezésével kapcsolatban a Kúria 4/2013. Büntető jogegységi határozata a I.1. pontjában rögzíti, hogy a védekezést támadás előzi meg, az elhárítás pedig válasz a támadásra. A támadásnak intézettnek, vagy közvetlenül fenyegetőnek kell lennie. A jogtalan támadás általában erőszakos, az elhárító cselekmény pedig kényszerű. Amennyiben a jogtalan támadás ténye megállapítható, úgy az elhárítás szükségessége nem vitatható. A Kúria kötelező iránymutatása szerint a Btk. 22. § (1) bekezdése szerinti jogos védelem korlátait jelenti egyrészt, hogy verbális cselekményekkel szemben nem vehető igénybe, megtorlásként nem alkalmazható, a kölcsönös kihívás elfogadása mindkét fél számára a jogtalanság állapotát hozza létre, a támadás kiprovokálása pedig megfosztja a védekezőt az elhárítás jogszerűségétől.

Jelen ügyben az irányadó tények alapján egyértelműen megállapítható, hogy a vádlott a kifejtett szempontokra figyelemmel a jogtalanság talajára került. Egyrészt aktívan közreműködött abban, hogy az elkövetés helyszínén a sértettel találkozzon. Másfelől a kést elővéve és többször a sértett felé indulva őt provokálta, a sértetti kihívást elfogadta, mely eseményeket a benzinkút kameráinak felvételei valósághűen tanúsítanak és azt a tényállás is tartalmazza (elsőfokú ítélet 4. oldal 1. bekezdés). Ekkor a konfliktus erőszakba torkollását még megakadályozta. A magasabb, erősebb felépítésű vádlott késsel volt felfegyverkezve, a sértett fegyvertelen volt. A szűrást megelőzően a sértett valóban a vádlott felé indult és felé köpött, de megtorpant, a verbális cselekményen túl fizikai, erőszakos támadást nem indított a vádlott ellen, de az irányadó tények szerint annak közvetlen veszélye sem fenyegetett. A vádlott azonban még a sértett esetleges pusztakezes támadása esetén sem hivatkozhatna alappal a jogos védelemre, mert megállapítható, hogy az események során végig maga is erőszakos magatartást tanúsított, provokatív volt, a kihívást elfogadta: ezáltal a jogtalanság talajára került, mely kizárja a jogos védelem megállapítását, mint ahogy javára erős

felindulás, vagy ténybeli tévedés sem állapítható meg a sértetti jogtalan támadás tekintetében. Ezen okok miatt a másodfokú bíróság nem találta alaposnak a jogos védelemre hivatkozó védői érveket.

Az elsőfokú bíróság részletesen vizsgálta az elkövető szándékának megállapításakor figyelembe vehető alanyi és tárgyi tényezőket, azonban nem volt megalapozott az a következtetése, hogy a vádlott az elkövetéskor a halálos eredménybe belenyugodva cselekedett.

A Kúria 3/2013. Büntető jogegységi határozatának (BJE) I.2. pontja szerint az emberölésre, illetőleg a testi sértésre irányuló szándék megállapításánál az elkövetéskori tudattartalomra a tárgyi (objektív) és az alanyi (szubjektív) tényezőkből lehet következtetni. Mindezt az elsőfokú bíróság helyesen felismerte, figyelmen kívül hagyta azonban, hogy a vádlott az irányadó tényállás szerint önhibából eredően ittas állapotban volt. Az ittasság ugyan enyhe volt, azonban az abból eredő tudatzavar folytán az alanyi oldal nem teljes. Az alanyi oldal hiánya, vagy fogyatékosága a Btk. 18. §-a értelmében a vádlottat nem mentesíti a büntetőjogi felelősség alól, és nem vezethet a büntetés korlátlan enyhítéséhez, azonban az ittasság miatt a III. Büntető Elvi Döntés iránymutatására tekintettel a vádlotti tudattartalmat, a szándékosságot és formáját alapvetően a tárgyi tényezők alapján lehet helyesen megítélni (BH2009. 3.).

Az irányadó tényállás alapján életveszélyes eredmény nem következett be, ezért az emberölés büntette kísérletének, az életveszélyt okozó testi sértés kísérletének, illetőleg a súlyos testi sértés büntetnének az elhatárolása jelentette az érdemi anyagi jogi kérdést.

Az alanyi oldal elemeivel az elsőfokú bíróság részletesen foglalkozott, de az idézetek szerint a vádlotti ittasság miatt az elkövető szándékára megfelelő biztonsággal a tárgyi tényezők alapján lehet következtetni.

A 3/2013. BJE A) a-e) pontjai igen részletesen adnak útmutatást a tárgyi tényezők elemzése kapcsán. Az kétségtelen, hogy a vádlott élet kioltására alkalmas *eszközzel* vitte véghez az elkövetési magatartást. Önmagában azonban az eszköz még nem alapozza meg ölési szándékra vonható következtetést. A vádlott által használt kés ölésre alkalmas, de nem olyan nagyméretű, illetve fokozottan veszélyes, mely arra engedne következtetni, hogy az eszköz a feltárt más tárgyi tényezők mellett az ölési szándékot igazolná. A penge 10 cm-es volt, ez nem tekinthető olyan hosszúnak, mely bizonyossá tenné a bírói következtetést, hogy ilyen tárgy feltétlen az élet kioltását célzó szándékot tanúsítja.

Az *elkövetés körülményei és módja* tekintetében megállapítható, hogy a vádlott nem fejtett ki nagyobb erőbehatást, közepes erővel szúrt, csak egy alkalommal, a szúrást nem ismételte. A szúrásra a sértett provokatív magatartását követően hirtelen került sor, és a vádlottnak - bár lett volna rá módja - nem támadott tovább a késsel, hanem nyomban felhagyott az eszközös bántalmazással. A szúrás irányzottnak tekinthető, de nem teljesen egyenes vonalban haladt, hanem kissé felfelé irányult.

A támadott testtájék, a *sérülés helye és jellege* is fontos következtetési alap az elkövető szándékának megállapításakor. Az kétségtelen, hogy a vádlott a sértett felsőteste, pontosan has tájéka felé szúrt. Releváns azonban, hogy a has bal oldalán, a test külső részéhez közel érte a szúrás a sértettet olyan helyen, az izmokba és a zsírszövetbe hatolóan, ahol életfontosságú szervek nem helyezkednek el, és így nem is sérültek. Nagyon fontos körülmény a helyes minősítés megállapításakor, hogy a sértett testürege (hasüreg-mellüreg) nem nyílt meg, életveszélyes eredmény még közvetett formában sem jött létre, a sértett sérülése két hét alatt gyógyult, a halálos eredmény bekövetkezésének nem volt realitása, és a sérülés még orvosi ellátás nélkül sem vezetett volna halálhoz. A másodfokú bíróság e tárgyi tényezőket meghatározónak tartotta a vádlotti tudattartalom megítélésakor.

A vádlott és a sértett a szűrés előtti percekben kölcsönösen szidalmazták egymást, azonban az tényállásban foglaltak szerint a vádlott sem a szűrés megelőzően, sem a szűréskor *nem tett ölési szándékra utaló kijelentést*.

A vádlott *cselekmény után tanúsított magatartása* sem erősíti meg az ölési szándékot. Tette után megdöbbsent, a helyszínt nem hagyta el nyomban. A sértett részére segítséget ugyan nem nyújtott, de a videó felvételek alapján is rögzíthető, hogy a sértett nem került nyomban olyan helyzetbe, mely a külvilág felé azt tanúsította volna, hogy azonnali életmentésre szorul. A vádlott bár a kését eldobta, de azt az elfutásakor nyilvánvaló feszültsége eredményezte, nem pedig tettének leplezése, a felderítés megghiúsítása, hiszen a cselekményt több személy közlelről látta, azt köztudottan kamerák rögzítették, így a vádlott elkövetés után tanúsított magatartása sem utal arra, hogy tudatában felmerült a sértett halálának lehetősége.

Összegezve, a másodfokú bíróság az elkövető szándékát meghatározó tényezők vizsgálatát követően arra az álláspontra jutott, hogy a vádlott a testi épség megsértése kapcsán egyenes szándékkal járt el, míg eshetőleges szándéka állt fenn az életveszélyes eredmény tekintetében. A késsel has tájra szűrés vitathatatlanul egyenes testi sértési szándékot jelez, és az elkövető tudatában annak fel kellett merülnie, hogy ilyen eszközzel, a támadott testtájra szűrva - figyelemmel a létfontosságú hasi-mellkasi szervekre - életveszélyes sérülést okozhat, és a vádlott ebbe belenyugodva cselekedett. Ennek megfelelően az ítéletábla nem látta igazoltnak, hogy vádlott szándéka, akár eshetőleges formában, a sértett életének kioltására irányult. E részben megjegyzendő, hogy a természetes szemlélet is elsősorban a szív táji, nyaktáji szűrés tekinteti ölési cselekménynek.

Az ölési szándék megállapítása ellen szól különösen:

- a szűrés egyszeri volta,
- a nagyobbak nem minősíthető erőbehatás,
- az ölési szándékra utaló elkövetői kijelentés hiánya,
- a szűrés helye, iránya,
- a sérülés jellege (csak izomba és zsírszövetbe hatolt a szűrés),
- valamint hangsúlyosan az, hogy életveszélyes sérülés nem következett be és nem állt fenn a halálos eredmény reális veszélye.

Ugyanakkor a másodfokú bíróság nem osztotta a védői érveket, hogy a vádlott felelőssége legfeljebb súlyos testi sértés büntetében állapítható meg. A hasra irányuló közepes erejű szűrés ugyan nem nyitott meg testüreget, de nem haladt távol létfontosságú szervektől. A részletesen értékelt tárgyi tényezők tükrében ezért megalapozottan lehet következtetést vonni az életveszélyes eredményre nézve a vádlott eshetőleges szándékára. Az általános élettapasztalat is a törzs, a hasi tájék megsebzését olyan támadásnak tartja, mely alkalmas életveszélyes eredmény előidézésére (ellentétben a szív tájakra szűréssel, mely a már idézettek szerint kifejezetten ölési szándékra utal).

Az emberölés kísérlete és az életveszélyt okozó testi sértés kísérlete elhatárolásával kapcsolatban a kötelező iránymutatás mellett a Legfelsőbb Bíróság és a Kúria egyedi ügyekben hozott döntései is meghatározók, ezért a másodfokú bíróság a minősítést megalapozó döntéshez vezető folyamatban részletesen vizsgálta a vonatkozó bírói gyakorlatot.

Életveszélyt okozó testi sértés helyett általában emberölés kísérlete megállapításának van helye, ha az elkövető *nagyobb* erővel szűr, és *életveszélyes* sérülést okoz 11,5 cm hosszúságú késsel (BH2013. 202.). Az idézett ügyben a vádlott a késsel, nagy erővel szűrva, a hasüreget megnyitva okozott életveszélyes sérülést. Ezzel szemben jelen ügyben a szűrés ereje nem volt nagy és a hasüreg sem nyílt meg, ezáltal életveszélyes sérülés sem alakult ki.

Szintén az ölési szándék megállapítását támasztja alá, ha az elkövető közepes erővel hasba szúrja a sértettet, majd utána még a nyaktájékon is megsebzí, minek következtében a sértett közvetlenül életveszélyes másérülést szenved (BH2005. 166.). Ezen ügyben alapvetően a szúrás kétszeres volta, részben a nyaki támadás és a kialakult életveszélyes sérülés alapozta meg a súlyosabb minősítést. A felülbírált ügyben a szúrás ugyan közepes volt, de csak egyszeri, hasi szervet nem ért és életveszélyes sérülést sem okozott.

A bíróság abban az esetben is emberölés kísérletének értékelte a vádlott cselekményét, amikor az elkövető egy nagy késsel a sértettet háromszor szúrta meg, két ízben közepes erővel ágyéktáján, majd egy ízben igen nagy erővel mellkason, miáltal a sértett életveszélyes mellkasi sérülést szenvedett (Legfelsőbb Bíróság Bf.III.1839/2002/6.). Az ölési szándékot a felhívott ügyben döntően a tárgyi tényezők alapján a használt eszköz, a szúrások többszörössége, a mellkas támadása és az életveszély igazolta, mely tárgyi körülmények érdemben súlyosabbak, mint a jelen ügyben feltárható objektív tényezők.

Szintén az emberölés kísérletét állapította meg a bíróság, amikor a vádlott egy 21 cm-es pengehosszúságú késsel az alvásból ébredő és védekezésre kevésbé képes sértettet szerelemföltétésből hasba szúrta és utána a nyaka felé is csapkodott a késsel, a halálos eredmény pedig kizárólag a sértett védekezése miatt maradt el (Legfelsőbb Bíróság Bf.III.1579/2000/9.).

Az emberölés kísérletének megállapítására a tárgyi tényezőket tekintve elsősorban akkor kerülhet sor közepes erejű hasi szúrásnál, ha az életveszélyes sérülést okoz, vagy többszörös, illetve nem átlagos, hanem nagyméretű késsel viszik véghez. A felülbírált ügyben az egyetlen, közepes erejű, életveszélyt sem okozó hasi szúrás az ítélkezési gyakorlatra is tekintettel nem enged megfelelő következtetést az ölési szándékra.

Életveszélyt okozó testi sértés büntettének minősítette a bíróság azon vádlott cselekményét, aki a sértettet egy késsel a has jobb oldalán megszurta és 9 cm hosszúságú, a hasüreget megnyitó, közvetetten életveszélyes sérülést okozott [BH2016. 228. (Kúria Bhar.I.142/2016)]. Ebben az ügyben még a hasüreg megnyitásával járó életveszélyes sérülésnél sem került sor az ölési szándék megállapítására, mely szintén a minősítés megváltoztatását támasztja alá.

A felülbírált ügghöz részben hasonló tényállás alapján minősítette a bíróság emberölés büntettének kísérlete helyett a vádlotti cselekményt életveszélyt okozó testi sértés büntettének kísérleteként, amikor a vádlott egy ízben 12 cm-es pengehosszú késsel szúrta meg kis-közepes erővel a sértettet a szegycsont mellett úgy, hogy a kés a szegycsont bal oldali nyúlványában akadt meg, és életveszélyes eredmény nem alakult ki (Kúria Bfv.I.2013/6.). Jelen ügyben ugyan az erőbehatás közepes volt, de a tények törvényi tényállásoknak való megfeleltetése összhangban áll a Kúria döntésével.

Az ítéletábra jogi érveit támasztják alá továbbá a BH1993. 405., a BH2004. 492. és a BH2006. 240. számú döntésekben foglaltak.

Összegezve, a másodfokú bíróság a Kúria kötelező erejű jogegységi határozatát, valamint az elhatárolási kérdésekre vonatkozó döntéseit figyelembe véve a vádlott cselekményét emberölés büntettének kísérlete helyett életveszélyt okozó testi sértés büntettének kísérleteként minősítette.

Az elsőfokú bíróság *a büntetés kiszabása* során irányadó körülményeket alapvetően helyesen feltárta. További enyhítő körülmény a sértetti közrehatás, valamint a megbánás nyomatékát fokozza,

hogyan a vádlott a másodfokú eljárásban is bocsánatot kért a sértettől. Az időmúlás azonban a Kúria BK 56. számú véleményének III.10-11. pontjában írt iránymutatásra figyelemmel érdemben nem enyhíti a büntetést, a bűncselekmény elkövetése óta 1 év 3 hónap telt el, mely a bűncselekmény tárgyi súlyára, és az életveszélyt okozó testi sértés büntetési tételére figyelemmel nem olyan mérvű időtartam, ami a bírói gyakorlat szerint érdemben meghatározná a büntetéskiszabást. Súlyosító körülményként értékelendő, hogy a vádlott önhibából eredő ittas állapotban követte el a bűncselekményt.

A minősítés megváltoztatása miatt a vádlottal szemben első fokon kiszabott, börtönben végrehajtandó 4 év időtartamú szabadságvesztés túl szigorú és lényeges enyhítése indokolt. Az életveszélyt okozó testi sértés büntetési tétele 2 évtől 8 évig terjedő szabadságvesztés. A szabadságvesztés kiszabásakor a Btk. 80. § (2) bekezdése szerint a büntetési tétel középértéke az irányadó, mely jelen esetben 5 év. A másodfokú bíróság az enyhítő tényezők számára és nyomatakára figyelemmel, szem előtt tartva különösen a cselekmény kísérleti szakban rekedését és a vádlott rendezett családi körülményeit, a kiskorú gyermek eltartásáról való gondoskodást, a büntetési tétel középértékétől az alsó határ felé eltérve, 2 év 6 hónapban állapította meg a börtönben végrehajtandó szabadságvesztés tartamát. Egyben a büntetés mértékéhez igazodva enyhítette a közügyektől eltiltás mellékbüntetését 3 évre.

E büntetés már alkalmas, egyben elégséges a büntetési célok eléréséhez, a büntetéskiszabási elveknek megfelel, tetтарыos és kifejezi az egyéniesítést is. A büntetéskiszabás során a büntetőjog általános elveire, és az Alaptörvényből fakadó alkotmányos követelményekre is figyelemmel kell lenni. A büntetéssel történő jogkorlátozásnak meg kell felelnie az arányosságnak, a szükségszerűségnek és az ultima ratio elvének (1214/B/1990 AB határozat). A felülbírált ügyben a minősítés megváltoztatását követően ezen elveknek az ítéletábla álláspontja szerint a másodfokon mérsékelt tartamú szabadságvesztés és közügyektől eltiltás felel meg.

Nagyobb mérvű enyhítésre, vagy feltételes elítélés (végrehajtásában próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés) alkalmazására a másodfokú bíróság azonban nem látott alapot. A közterületen, ittas állapotban késsel személy elleni támadást elkövető, és súlyos sérülést okozó vádlottnál még kedvező személyi körülményei mellett sem állna összhangban az általános megelőzés szempontjaival, a társadalom védelmével és a tetтарыosság követelményével rövidebb tartamú szabadságvesztés, illetve próbaidőre felfüggesztett szabadságvesztés kiszabása, ezért a védő fellebbezése e körben nem volt alapos.

Alapvetően a minősítés enyhítése miatt a súlyosításra irányuló ügyészi fellebbezés eredményre nem vezethetett. A nyilvános helyen, több ember előtt megvalósított emberölés esetén rendszerint még kísérleti szak esetén sem indokolt a büntetés enyhítése. Jelen esetben azonban érdemben változott az anyagi jogi és ezáltal a perjogi helyzet, mert a másodfokú bíróság a vádlott cselekményét életveszélyt okozó testi sértés büntetéként minősítette, így a büntetés súlyosítása helyett annak enyhítése vált indokolttá.

Az elsőfokú bíróság a törvénynek megfelelően döntött a feltételes szabadságra bocsáthatóság legkorábbi időpontjának meghatározásáról, az őrizet és a házi őrizet beszámításáról, a lefoglalt bűnjelekről és a bűnjogi költség viseléséről.

A kifejtettek figyelemmel a Debreceni Ítéletábla az elsőfokú bíróság ítéletét a minősítést és a büntetés kiszabását érintő részében a Be. 372. § (1) bekezdése alapján megváltoztatta, míg a törvénynek megfelelő rendelkezéseit a Be. 371. § (1) bekezdés alkalmazásával - alapvetően

helytálló indokainál fogva - helybenhagyta, rögzítve a vádlott új személyazonosító igazolványának számát.

A másodfokú eljárásban az orvosszakértő meghallgatásával kapcsolatban felmerült bűnügyi költséget a másodfokú bíróság a Be. 381. § (1) bekezdése alapján állapította meg, melyet a bűnösnek kimondott vádlott visel.

Debrecen, 2017. február 15.

Dr. Háger Tamás sk. a tanács elnöke, Dr. Gömöri Olivér sk. előadó bíró, Dr. Kardos Dóra sk. bíró

Záradék: A Debreceni Törvényszék 24.B.244/2016/17. számú ítélete a másodfokú határozatban írt változtatással a mai napon jogerőre emelkedett és végrehajtható.

Debrecen, 2017. február 15.

Dr. Háger Tamás sk.
a tanács elnöke

A kiadmány hitelül
tisztviselő